
Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2013:6

Kyrkohandbokens utveckling: En tvådelad musikdel

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:87 där kyrkohandbokens musikdel föreslås bli tvådelad. Gudstjänstutskottet konstaterar inledningsvis att kyrkohandboksarbetet kommit så långt att det nu inte är lämpligt att tillföra nya premisser för arbetet. Utskottet delar motionärens önskan om flexibilitet och ett brett urval av texter och musik i gudstjänsterna. Samtidigt konstaterar utskottet att dessa önskemål är tillgodosedda, dels genom att vara inbyggda i kyrkohandboksförslaget, dels genom den sedan tidigare gällande ordningen att församlingen kan anhålla om undantag hos domkapitlet. Läronämnden har yttrat sig över motionen.

Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2013:87.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:87.

Motionens förslag

Motion 2013:87 av Sten Johansson, Kyrkohandbokens utveckling: En tvådelad musikdel

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i det fortsatta arbetet med kyrkohandboken ta till vara de synpunkter som motionen avser.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2013:87 i Ln 2013:1y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Den 23 maj 2012 antog kyrkostyrelsen det förslag till kyrkohandbok som för närvarande prövas i församlingar runt om i Svenska kyrkan. Försöksperioden sträcker sig från första söndagen i advent 2012 till domssöndagen 2013. Kyrkomötet 2011 beslutade i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i G 2011:1 *Kyrkoordningen och försöksverksamhet avseende kyrkohandboken* att anta de förändringar i kyrkoordningen som kyrkostyrelsen föreslog för att möjliggöra försöksverksamheten.

Efter avslutad försöksperiod och remissbehandling kommer, enligt gällande tidplan, förslag till *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan* att presenteras i en skrivelse från kyrkostyrelsen till kyrkomötet hösten 2015.

Motionen

Motionären föreslår att kyrkohandbokens musikdel i fortsättningen blir tvådelad. Förslaget innebär att det finns en ”kärndel” bestående av de mest använda melodierna, som ska vara några få. En andra del ska vara i form av en webbank med tillgång till såväl gammalt som nyskrivet material. Båda delarna ska uppdateras kontinuerligt och material från del två, som använts flitigt, kan då flyttas till kärndelen.

Förslag till ny kyrkohandbok

Det material som sänts till församlingar för att prövas under försöksperioden innehåller utöver text- och musikvolymerna också en förklaringsvolym. I denna beskrivs arbetet; uppdrag, arbetssätt och principiella ställningstaganden. Under rubriken *Musikaliska ställningstaganden* beskrivs de förutsättningar och behov, avseende musik, som tydliggjorts under arbetet:

Förhållningssättet i kyrkohandboksrevisionens arbete med gudstjänstmusiken kan sammanfattas enligt följande:

- Vägledande såväl för gudstjänstens musik som för det talade ordet är den evangelisk-lutherska principen att evangelium ska räckas på folkspråket.
- I linje med principen om musik på folkspråket eftersträvas att nutida musikaliska genrer och uttryck kan komma till uttryck i gudstjänsten.
- Den traditionella musiken behöver kompletteras med musik i andra genrer. Denna princip kan innebära att den traditionella musiken minskas något.
- Uppgiften att finna ett mer inkluderande språk med det förhållningssätt som utvecklas ovan omfattar även de sjungna momenten i gudstjänsten.
- Till viss del innebär ny liturgisk musik att ny liturgisk text skapas. Den traditionella liturgiska texten har ofta en ålderdomlig karaktär som kan vara svårt att kombinera med ett nyare musikaliskt uttryck.
- En eftersträvad genrebredd innebär att kyrkohandboken kan inspirera till en bredare instrumentering i gudstjänsten. Orgelns unika kvaliteter tas samtidigt till vara.
- En möjlighet är att kyrkohandboken kan innehålla ett antal musikserier i olika genrer, samtidigt som annan musik kan användas som alternativ.
- För musiken vid de kyrkliga handlingarna eftersträvas att den integreras mer i dessa gudstjänster.

I förslaget till ny kyrkohandbok presenteras fem olika musikserier.

Kyrkoordningen

Kyrkohandbokens betydelse och funktion inom Svenska kyrkan regleras i 25 kap. 1 § i kyrkoordningen. Där nämns vilka Svenska kyrkans gudstjänstböcker är, samt att dessa, som uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, ska antas av kyrkomötet.

Läronämnden påtalar i sitt yttrande att kyrkohandboken är en sammanhållen helhet och att det ur läromässig synvinkel är viktigt att inte särskilja olika delar i den.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:87.

Gudstjänstutskottet konstaterar att arbetet med en ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan redan hunnit till den andra halvan av försöksperioden. Många har börjat förbereda sig för att skriva sina remissyttranden över de förslag som prövats. Att i det skedet föreslå nya premisser för kyrkohandbokens innehåll och upplägg menar utskottet inte är lämpligt.

Det råder inget tvivel om att musiken har stor betydelse, inte heller att det finns många olika önskemål avseende musik. I gudstjänsten är musiken en viktig del av gestaltningen. Musiken som språk har läroimplikationer och det har ett särskilt värde att använda också olika musikaliska språk i gudstjänsterna. I kyrkohandboksförslaget tydliggörs mässmusikens plats och värde i gudstjänsterna. Vilken mässmusik som ska användas i högmässan är fastlagt, medan förslagets tonsättningar är fakultativa i andra mässor och gudstjänster.

Läronämnden poängterar i sitt yttrande att kyrkohandboken är en sammanhållen helhet samt att det av läromässig synvinkel är viktigt att inte särskilja olika delar i denna. Läronämnden påminner också om att det redan idag finns möjlighet att använda annan text och musik än den som ingår i kyrkohandboken.

Gudstjänstutskottet delar motionärens önskan om flexibilitet och tillgång till ett brett urval av musik och texter i gudstjänstsammanhang. Liksom när det gäller psalmer finns ofta önskemål om att använda annan mässmusik utöver den som finns i kyrkohandboken. Utskottet konstaterar dock, liksom Läronämnden, att möjligheterna redan finns samt att detta också varit ett av de grundläggande kriterierna för arbetet med kyrkohandboksförslaget. För den församling som så önskar finns möjligheten att hos domkapitlet anhålla om undantag från gällande ordning.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2013:87.

Uppsala den 26 september 2013

På Gudstjänstutskottets vägnar

Christina Eriksson, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Christina Eriksson, ordförande, Sofija Pedersen Videke, Nanna Tranströmer, Johan Blix, Maria Johansson Berg, Hans Ulfvebrand, Johan Lothigius, Anna-Sara Walldén, Sonja Grunselius, Fredrik Nilsson, Ola Isacson, Alve Svensson, Torbjörn Arvidsson, Christina Holmgren och Ylva Wahlström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna-Karin Stråle Börjesson, Marie Nielsén, Arne Närström, Britt-Marie Danestig, Ingegerd Flock Andersson, Katarina Ramnerö Ödestad, Astor Karlsson, Birgit Ahlström, Mikael Mogren, Torvald Johansson, Margareta Viklund, Gerd Gabrielsson, Bengt Inghammar och Dag Sandahl.

Biskop Ragnar Persenius har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2013:1y

Kyrkohandbokens musikdel

Läronämndens yttrande över motion 2013:87

I Läronämndens yttrande Ln 1998:9 anför:

Kyrkohandboken med dess regleringar av gudstjänstens utformning är uttryck för kyrkans tro, bekännelse och lära, och binder därmed samman församlingarna. På så sätt markeras gränser för mångfalden, och enhet och samhörighet församlingarna emellan understryks.

Kyrkohandboken är en sammanhållen helhet av text och musik. Ur läromässig synvinkel är det viktigt att inte särskilja olika delar i kyrkohandboken och att den i sin helhet antas av kyrkomötet. Redan idag finns möjligheter att använda annan text och musik än den som ingår i kyrkohandboken.

Uppsala den 21 augusti 2013

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Antje Jackelén, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.